

Instytut Pamięci Narodowej - Kielce

<https://kielce.ipn.gov.pl/kielce/galerie-zdjec-i-fotorelacje/246690,Uroczystosci-w-84-rocznice-likwidacji-kielckiego-getta.html>
28.08.2026, 19:50

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta

20 sierpnia 1942 r. rozpoczęła się likwidacja kieleckiego getta. W trzech transportach oddziały niemieckie wywoziły z Kielc do obozu natychmiastowej zagłady w Treblince ok. 21 tys. Żydów. O tych ofiarach przypominały uroczystości, które odbyły się w czwartek (20 sierpnia) przy pomniku Menora w Kielcach. Uczestniczył w nich dr Tomasz Domański z Delegatury IPN w Kielcach.

[Aktion Reinhard Getto II Wojna Światowa Treblinka](#)

20.08.2026

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Uroczystości w 84. rocznicę likwidacji kieleckiego getta. Fot. IPN Kielce

Bogdan Białek, honorowy prezes Stowarzyszenia im. Jana Karłowicza, które zorganizowało uroczystość, zwrócił uwagę, że ta rocznica jest nie tylko upamiętnieniem ofiar z kieleckiego getta, ale też niesie przestrozę dla współcześnie żyjących.

- Dziś przychodzimy nie tylko oddać hołd tym pomordowanym, ale także żebyśmy się uczyli, że masowe zbrodnie są do pomyślenia. Do takich masowych zbrodni ciągle dochodzi - podkreślił.

Likwidacja kieleckiego getta

Od chwili agresji niemieckiej na Polskę, w myśl nazistowskiej ideologii, Żydzi podlegali szykanom i prześladowaniom, w tym przez tworzenie ściśle zamkniętych dzielnic mieszkaniowych – gett.

Getto w Kielcach powstało na mocy rozporządzenia niemieckiego Stadthauptmana Hansa Drechsela z 31 marca 1941 r. Stwierdzono w nim, że wszyscy Żydzi są zobowiązani do zamieszkania wyłącznie w wyznaczonej dzielnicy. Przenieść się tam musieli do 5 kwietnia 1941 r., do godziny 12.00. Ogółem na terenie dzielnicy żydowskiej Niemcy wyznaczyli 500 budynków, mogących pomieścić 15 tys. osób, lecz na skutek tzw. dosiedlania Żydów z innych części Generalnego Gubernatorstwa (w tym z okolic), a także z Wiednia, w rzeczywistości w getcie przebywało ok. 25-27 tys. osób. Warunki żywieniowe, zdrowotne, higieniczne i mieszkaniowe były straszne. Ludzie umierali z głodu, chorób i wycieńczenia. Wielu zginęło zastrzelonych przez Niemców przy próbach ucieczki, kontaktach z częścią „aryjską” miasta lub też na skutek polityki represji, tylko dlatego że byli Żydami.

Zagłada kieleckiego getta została przeprowadzona przez niemieckie władze administracyjne (cywilne i policyjne) w ramach „Aktion Reinhard”, obejmującej swoim zasięgiem całe Generalne Gubernatorstwo. W trzech wielkich deportacjach z 20, 22 i 24 sierpnia 1942 r. oddziały niemieckie wywoziły z Kielc do obozu natychmiastowej zagłady w Treblince (Treblinka II), w bydlęcych wagonach ok. 21 tys. Żydów.

Akcję przeprowadzono według ustalonego wzorca. Wyznaczony teren do „wysiedlenia”, wcześniej szczelnie otaczano i groźbami zamordowania, zmuszano do pomocy żydowską służbę porządkową. Podczas dokonywania selekcji oraz spędzania na rampę kolejową przy ul. Młynarskiej wśród bicia, wrzasków i krzyków oprawcy zamordowali około 2 tys. osób, głównie starych, chorych, kobiet w ciąży, w tym ok. 500 dzieci.

Po likwidacji getta na terenie dzielnicy żydowskiej pozostało jeszcze ok. 2 tys. Żydów izolowanych w obozie pracy na ul. Stolarskiej i Jasnej.

W obozie hitlerowcy dopuszczali się wielu zbrodni. Na przełomie kwietnia-maja 1943 r. ocalałych Żydów przeniesiono do trzech obozów pracy, zorganizowanych przy zakładach „Granat”, Hucie „Ludwików” i fabryce mebli „Henryków”. Likwidacja tych obozów nastąpiła w lipcu 1944 r., a pracujących tam Żydów wywieziono do KL Auschwitz.

Do przeprowadzenia eksterminacji Żydów z dystryktu radomskiego powołana została specjalna grupa wysiedleńcza – „Sonderkommando Feucht” pod kierunkiem dowódcy SS i Policji w dystrykcie radomskim gen. SS Herberta Bötchera. Członkowie grupy przybyli do Kielc 19 sierpnia 1942 r. Łącznie w likwidacji getta wzięło udział: 70 członków policji bezpieczeństwa, 150 funkcjonariuszy policji porządkowej, 100 „trawników” (wachmanów kolaborantów), część policji granatowej i cała żydowska służba porządkowa (120-130 osób).

Szczególnie „zasłużeni” podczas likwidacji getta w Kielcach okazali się: Ernst Karl Thomas – dowódca kieleckiej policji bezpieczeństwa (Sipo, której częścią było Gestapo), kpt. Hans Gaier – komendant Schupo (część policji porządkowej) Kielce oraz por. Erich Otto Wollschläger i Mathias Rumpel.

Oprac. dr Tomasz Domański

Polecamy lekturę artykułu:

[Tomasz Domański, „O pomocy Żydom w Kielcach w czasie II wojny światowej”](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kielce

Kielce

II wojna światowa

Relacja